

अर्द्धवार्षिक परीक्षा 2023-2024

विषय – संस्कृत

समय – 2.30 घंटा

कक्षा – 8

पूर्णांक – 80

निर्देश—सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रश्नों के अंक उनके सम्मुख अंकित हैं।

1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत— 2x5=10

तदनन्तरं सः परिव्राजकैः सह पर्यटन् गोविन्दपादाचार्यस्य पार्श्वे आगतः। तत्र तत्सकाशात् वेदान्तविद्याम् अधीतवान्। अनन्तरं सः उपनिषदां ब्रह्मसूत्राणां गीतादि-प्रमुखानां ग्रन्थानां च भाष्याणि अरचयत्। अत्रैव मण्डनमिश्रेण सह तस्य शास्त्रार्थः अभवत्। अधुनापि अस्य शास्त्रार्थस्य चर्चा भवति। तदनु “ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः” इति समुद्रघोषयन् सः श्रृंगेर्यां, द्वारकायां, जगन्नाथपुर्यां, बदर्यां च मठानां स्थापनाम् अकरोत्। अस्य विरचितानि विविधानि स्तोत्राणि प्रसिद्धानि सन्ति। द्वात्रिंशे एव वयसि सः नश्वरशरीरं अत्यजत्।

(क) “ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः” इति कः अवदत् ?

(ख) मण्डनमिश्रेण सह कस्य शास्त्रार्थम् अभवत् ?

(ग) बदरीनाथः कस्मिन् राज्ये अस्ति ?

(घ) आचार्यशंकरः कति मठानां स्थापनाम् अकरोत् ?

(ङ) श्रृंगेरीमठः कुत्र अस्ति ?

2. उचित मेलनं कुरुत— 2x5=10

पद्मम्-	रेलयानम्
चक्राणि-	विद्युत् चालयति
जनवाहनम्	सूर्यः
यन्त्राणि	लोकयानम्
रश्मयः	सरः

3. प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत— 2x5=10

(क) हरिद्वारे कानि प्रमुख मन्दिराणि सन्ति ? (ख) चत्वारः वेदाः के के सन्ति ?

(ग) मद्यपः कुत्र वर्तते ? (घ) केन बिना भोजनं पीतवर्णं न भवति ?

(ङ) शिवगुरुः कः आसीत् ?

4. निम्नलिखित धातुरूपाणां लकार-पुरुष वचनानि लिखत— 3x5=15

धातुरूपाणि	लकारः	पुरुषः	वचनम्
पठन्ति	.....	.....	.....
अगच्छन्	.....	.....	.....
गमिष्यामि	.....	.....	.....
लिखन्तु	.....	.....	.....
लिखेत्	.....	.....	.....

(1)

कृ.प.उ.

5. सन्धि/सन्धिविच्छेदं वा कुरुत— 1x4=4

(क) चापे =.....+.....

(ख) फलानानि =.....+.....

(ग) सर्व + उत्तमा =.....

(घ) प्रसिद्धम् + अस्ति =.....

6. उदाहरणानुसारं धातुरूपेषु “क्त्वा” प्रत्ययं योजयित्वा नूतनपदं रचयत— 1x6=6

यथा— गम् + क्त्वा = गत्वा (जाकर के)

(क) पठ् + क्त्वा =.....

(ख) नी + क्त्वा =.....

(ग) खेल + क्त्वा =.....

(घ) लिख् + क्त्वा =.....

(ङ) चल् + क्त्वा =.....

(च) हस् + क्त्वा =.....

7. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1x3=3

(क) आर्द्रकम्.....हितकरं भवति। (ग्रीष्म-ऋतौ/शीत-ऋतौ)

(ख) .....वाटिकासु गेहे गेहे च भवति। (तुलसी/ब्राह्मी)

(ग) ब्राह्मी स्मरणशक्तिं.....। (भवति/वर्धयति)

8. निम्नलिखितश्लोकस्य अर्थं हिन्दी भाषायां लिखत— 7

वृत्तं यत्नेन संरक्षेत् वित्तमायाति याति च। <https://www.ukboardonline.com>

अक्षीणो वित्ततः क्षीणो, वृत्तस्तु हतो हतः।।

9. अधोलिखितानां शब्दानाम् एकैकं पर्यायवाचिशब्दं लिखत— 1x5=5

गंगा, हिमाद्रिः, समुद्रः, जलम्, भू

10. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 2x5=10

(क) यह मेरी घड़ी है। (ख) कल मेरा जन्मदिन है।

(ग) आप कहाँ थे ? (घ) दीपावली की शुभकामनाएँ।

(ङ) मैं प्रतिदिन विद्यालय जाता हूँ।

♦♦♦♦♦

(2)